

SØRUM-SPEILET

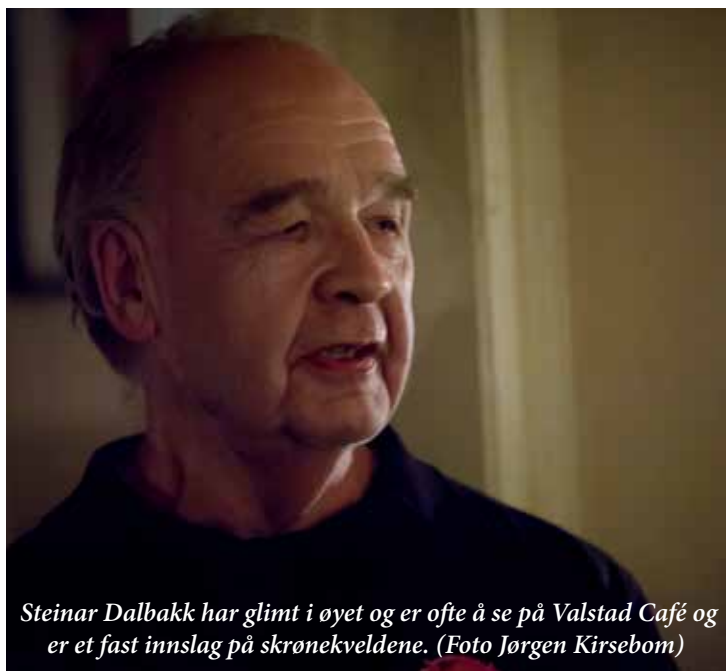

NUMMER 2 - 2018 - 24. ÅRGANG

*Fra Lørenfallet i gamle dager
Sørum fra prestegjeld til kommune
Sommertur i 1946
Sånn prate vi i Vikjærkroken
Slora Mølle tildeles Olavsrosa*

Styrets spalte

Av Steinar Dalbakk, varamedlem Styret i Blaker og Sørum Historielag

Steinar Dalbakk har glimt i øyet og er ofte å se på Valstad Café og er et fast innslag på skronekveldene. (Foto Jørgen Kirsebom)

Jeg har fått stafettspinnen fra Kjell Kurland. Jeg regner med som innbarket blakværing. Kanskje ikke 100% -- dersom en legger til grunn kravet om at minst tre generasjoner av slekta skal ha vært bosatt i bygda (siden mine besteforeldre på fars-siden innvandret fra Nes på begynnelsen av 1900-tallet, mens min mor hadde sin bakgrunn fra Austmarka).

Jeg regner meg som et produkt av freden i 1945, ettersom jeg er født i april året etter – er til og med født her jeg bor (riktignok ikke i det samme huset). Det var ikke bare å dra på klinikken den gangen. Kanskje jeg også kan si at jeg er et produkt av krigen – siden den var årsaken til at mine foreldre giftet seg i 1942, fordi min far ønsket at min mor, som gift kvinne, skulle ha en sikkerhet dersom noe hendte med ham.

Interessen for historie ble vakt til live tidlig. Jeg tror det kan ha sammenheng med at vi har et klenodium som Blaker Skanse her i bygda, og at jeg hørte fortellinger fra voksne om det som hadde skjedd på skansen. Historie ble favorittfaget på skolen. Jeg hadde lest Snorres kongesagaer tre ganger før jeg var 10 år. Det påstås (jeg skal ikke gå god for sannheten her) at jeg korrigerer læreren i en historietime, ved å vise til at det hun sa ikke stemte med det som Snorre hadde skrevet.

Jeg tenker iblant at jeg meldte meg inn i Historielaget altfor seint (jeg var nok mer opptatt med andre ting før). Det var min gode nabo Odd Skullerud som anbefalte meg medlemskap. Interessen for – og kunnskapen om – skansen har gjort at jeg også har meldt meg inn i foreningen Blaker Skanses Venner (BSV). Skansen er et unikt anlegg som det er all mulig grunn til å ta vare på. Her gjør BSV en veldig viktig jobb.

På Sørumsand finnes det et unikt gammelt hus, med en flott hage – Valstad Café – som det er all grunn til å ta vare på. Det er opprettet en stiftelse for dette formålet. Jeg ble engasjert da denne stiftelsen ble opprettet, og er medlem av styret for stiftelsen. Det er også etablert en venneforening for Valstad, der jeg er medlem.

Da jeg skulle velge det videre løp etter gymnaset var historiestudiet ett av alternativene som ble vurdert, men valget falt til slutt på jussen (skylda for det valget vil jeg dels legge på TV-serien som forsvarsadvokaten Perry Mason – som var et «must» på fredagskveldene i 1960-årene, dels på gode råd om de mange karrieremulighetene jussen ga).

Ferdig med studiene, fikk jeg jobb i Kommunaldepartementet, og der ble jeg nesten i 43 år. Grunnen til at det ble slik var nok en blanding av tilfeldigheter, og interesse for politikk og politiske prosesser. Som ansatt i statsbyråkratiet var det gode muligheter til å bivåne det politiske spillet på nært hold. Hoveddelen av jobben var å forberede gjennomføringen av valg – både utforme det formelle regelverket og de praktiske rutinene.

Jeg ble også tidlig politisk engasjert. Det skyldes nok at faren min var svært interessert, og fulgte godt med i både innenriks- og utenrikspolitikk. Ellers var det tre hendelser på begynnelsen av 1960-tallet som trigget interessen for politikk: Valget av president Kennedy i 1960, Cuba-krisen i 1962 og Kings Bay-saken i 1963.

Den politiske interessen ga seg imidlertid ikke utslag i noe partipolitisk engasjement før i midten av 1970-årene, som en følge av folkeavstemningen om medlemskap i EF (som det het i 1972). Jeg har vært mer eller mindre engasjert i lokalpolitikken siden, og har hatt flere tillitsverv, både i kommunen og på fylkeskommunalt nivå.

Jeg har alltid vært interessert i sport, men fant fort ut at jeg hadde bedre forutsetninger som tilskuer/TV-seer enn som aktiv. Interessen har derfor begrenset seg til passivt medlemskap i Blaker idrettslag. Favoritten var skøyte løp – det ble å sitte ved radioen eller foran TV-en og notere rundetider. Som for så mange andre på min alder var Kupper'n den store helten.

Blaker Ungdomslag var svært aktivt på 1960-tallet, bl.a. i deltakelse i kunnskapstevlinger (det het ikke quiz den gangen). Disse tevlingene foregikk i regi av Norges Frilyste Ungdomsforening. De to aktive fylkeslagene var på Romerike og i Vestfold. Jeg ble hyret inn som deltaker av ledelsen i ungdomslaget rundt 1963/1964 (og gikk rett inn på seniorlaget, selv om jeg var yngre enn de som var på juniorlaget). I årene etterpå ble det mange skarpe konkurranser, først mot de andre ungdomslagene på Romerike, og deretter – hvis Blaker ble Romeriksmester – toppfinale mot vinneren fra Vestfold.

Ellers er jeg generelt opptatt av lokale forhold, og er medlem i flere lokale foreninger. Jeg føler også et sterkt engasjement mot sosiale ulikheter, og støtter jevnlig opp om organisasjoner som Leger Uten Grenser og Norsk Folkehjelp.

Det er veldig viktig å ta vare på historien og formidle den videre til nye slekter. Uten kjennskap til historien vet vi ikke hvem vi er. Jeg vil derfor rette min uforbeholdne hyllest til Historielaget, og den innsatsen som gjøres for å ta vare på Vølneberg gamle skole og Slora Mølle. Jeg har også blitt engasjert i Historielagets arbeid med å ta vare på gamle dialektord og -uttrykk.

Jeg sender stafettspinnen over elva og til en annen del av Sørum kommune, til Dagfinn Eriksen Arteid.

SØRUM-SPEILET

Medlemsblad for
Blaker og Sørum Historielag

Redaksjonen

Asbjørn Langeland – 934 27 625
Anne-Marie Lund – 477 57 261
Louise N. Fjelland – 913 00 787

Adresse

Aasgaardvegen 230
1923 Sørum

Telefon

Kåre A. Bøhler
Leder
Tlf. 938 76 365

Vårt kontonummer:

1321.08.05189

Epost:

redaksjon@sorumhistorie.no

Hjemmeside

www.sorumhistorie.no

Grafisk design

Jørgen Kirsebom

Opplag

600 eksemplarer
ISSN 1894-8154

Trykket av

X-Idé AS
1472 Fjellhamar

*Dette bladet er beskyttet av åndsverkloven.
Det er ikke tillatt å kopiere fra bladet uten
skriftlig samtykke fra tekstforfatter eller
fotograf.*

Forsidebilde:

Lørenfallet.
Postkortet er fra ca. 1980.

Slora Mølle tildeles Olavsrosa

Tirsdag 5. juni 2018 ble Kulturminnefondets administrasjon tatt imot for befaringsav restaureringen på Slora Mølle. Venneforeningen fikk hederlig omtale. Ordfører i Sørum, Marianne Grimstad Hansen var også tilstede. Hun berømmet frivillighetens innsats for kulturminnevernet i Sørum. Samtidig slapp hun den gledelige nyheten om at Slora Mølle er tildelt Olavsrosa, Norsk Kulturarvs kvalitetsmerke! Venneforeningen til Slora Mølle takker, og Historielaget har grunn til å være stolt.

Nå har vi to Olavsrosor – en for Vølneberg gamle skole og en for Slora Mølle! Den høytidelige overrekkelsen vil foregå på Slora Mølle fredag 14. september. Du kan lese juryens begrunnelse for tildelingen og referat fra den formelle overrekkelsen av Olavsrosa i neste utgave av Sørum-Speilet.

Olavsrosa

Norges fremste kvalitetsmerke for opplevelser basert på kulturarven. Den tildeles av styret i Norsk Kulturarv etter søknad fra kulturminnets eier. Olavsrosa er et uttrykk for en levende kulturarv under mottoet "Vern gjennom bruk." Merket synliggjør den nasjonale kulturarven og profilerer bestemte kulturelle kvaliteter.

Norsk Kulturarv ble stiftet i 1993 og er en interesseorganisasjon med formål å sikre kulturarven vår for kommende generasjoner.

Innhold

Styrets spalte	2	Tyristikker	13
Slora Mølle tildeles Olavsrosa	3	Sånn prate vi i Vikjærkroken	14
Fra Lørenfallet i gamle dager	4	Årsmøtet 2018	16
Sørum fra prestegjeld til kommune	8	Arbeidsplan	17
Sommertur i 1946	11	Hederstegn til Jørgen Kirsebom	18
Status for Slora Mølle	12	Annonser og påminnelser	19
8. mai	13	Frogner gamle kirke	20

Lørenfallet rundt 1980: Til venstre ser vi Skoglundfeltet som ble utbygd mellom 1968 og 1981. Holsfeltet på høyre side av bildet ble etablert på 1960-tallet. I bakgrunnen ser vi at Lørenfeltet ikke er påbegynt. Utbyggingen her startet i 1982. Postkortet er fra ca. 1980.

FRA LØRENFALLET I GAMLE DAGER

Bearbeidet av Grete Vahsen

Sørum-Speilet har mottatt notater fra Kristine Goplen som danner grunnlaget for denne artikkelen. Notatene ble utarbeidet i år 2000 som et ledd i arbeidet med Sørum bygdebok. Kristine Goplen deltok i dette arbeidet og var blant annet engasjert i å innhente kildemateriell fra Lørenfallet. Hun snakket med folk som var godt kjent med historien i Lørenfallet og skrev dette ned. I tillegg har hun tatt med det hun selv husket.

Tidsperioden det her er snakk om, strekker seg fra 1920-tallet og frem til 1980. I noen tilfeller er det tatt med utfyllende informasjon som ligger lenger tilbake i tid. Bare eiendommer som ligger langs hovedveien – Haldenvegen – er med i denne oversikten. Noen eiendommer har fått ny adresse på grunn av utbygging og overgang til husnummer.

Fortellingen starter med Alvheim selv om eiendommen lå utenfor selve Lørenfallet. Stedet var møteplass for mange lag og foreninger, og er derfor tatt med.

Alvheim – Haldenvegen 342

Det lå et ganske stort hus på høyre side av veien før en kjører over Nordli-brua og inn i Lørenfallet. Det var Sørum Totalavholdsforenings lokale, som hadde leilighet i den ene enden av huset, på østsiden mot elva. Foreningen bygde lokalet i 1903.

Fra 1905 gikk 17. mai-toget ut fra Alvheim, ifølge Edmund Eriksen (1916 - 1996), tidligere ordfører i Sørum og bosatt i Lørenfallet. I 1914 ble Sørum sanitetsforening stiftet på Alvheim. Småbrukarlaget hadde møter og grønnsakutstillinger her. Musikklag og sangkor hadde øvelser i lokalet, det ble arrangert juletefester og basarer. Langrenn gikk også ut herfra. Løypa gikk over hovedveien og langs elva. Rundt 1950 holdt Bondekvinnelaget vekurs her.

H. O. Bøhler, løytnant og poståpner, var leder av Sørum Totalavholdsforening gjennom mange år. I 1958 ble foreningen oppløst. Lokalet ble først leid ut og deretter revet på begynnelsen av 1960-tallet. Rolf Einarsen som var møller, bygde nytt hus på tomten.

Lørenfallets badeplass

I 1930-40-årene var det badeplass ved Rømua. Vi gikk inn fra brua

gjennom krattskogen. Først kom vi til guttestranda, og et stykke bortenfor var jentestranda. Det var dårlig bunn og urent vann – og på kveldstid stakk myggen, minnes Kristine Goplen.

På den andre siden av brua, i skråningen bak verkstedet til Thorvald Eid ned mot Rømua, var det fullt av liljekonvall.

Høistad – Lensmannsbakken 12

Huset var i utgangspunktet en eldre laftet tømmerbygning som ble flyttet hit og satt opp i 1923. Samtidig ble det bygd på en halv etasje. Jorunn og Peder Thorstein Aamodt kjøpte stedet av familien Renberg i 1950. Per Øyvind Aamodt er i dag eier av Høistad.

Tidligere gikk det en smal vei fra hovedveien og opp til huset, som ikke har forandret seg mye opp gjennom årene. Boligen er bare utvidet med et tilbygg mot sør.

Da Lørenfeltet ble bygd ut på

1980-tallet, ble eiendommen tilknyttet Lensmannsbakken. Høistad er den eneste villaen på Lørenfeltet med lang historie og stor tomt. Før 1950 ble det drevet «småbruk» her.

Slakteriet – Haldenvegen 336

Der hvor Einar Mjønerud hadde uthuset sitt, lå slakteriet som faren Knut Mjønerud bygde i 1922 og drev frem til 1949. Slakteriutsalget foregikk til utpå 1930-tallet i det lille hvite huset som sto der Lena Nøvik senere bygde sin forretning. Knut Mjønerud bodde i Hagan, opp mot Bæreg. Han hadde også revefarm.

På tomta mellom slakteriet og Rømuva var det tidligere kupert terreng og skog, og et fint hvitveissted om våren.

Lensmannsgården – Lørenvegen 2

Lensmannsgården ligger på eiendommen til gården Nordre Løren, som ble tatt av det store raset i Lørenfallet i 1794. Husene på gården forsvant. Rundt 1800 bygde eierne ny hovedbygning litt unna raskanten. Huset ble bygd som en enetasjes laftet tømmerbygning og var den første bygningen som ble satt opp etter raset.

Einar Gjetrang tok over stedet, som også ble kalt Løri, i 1926, samme år som han ble ansatt som lensmann. Han bygde senere om huset, blant annet med en ekstra etasje og en sidefløy der han hadde kontor.

Gjetrang ble avsatt i 1941. Tor Tønsberg og Olav Gulbrandsen var den gang betjenter. Tor Tønsberg overtok stillingen og var lensmann under krigen. Olav Gulbrandsen var motstandsmann, ble sendt i tysk fangenskap og kom tilbake i fredsdagene. Gjetrang ble igjen lensmann da freden kom, og ble i stillingen til 1965. Deretter overtok Olav Gulbrandsen stillingen som lensmann. Lensmannens kontor flyttet til Sparebankens nye gård i Lørenfallet i 1967. I 1984 flyttet kontoret til Sparebankgården på Sørumsand.

Idrettsplassen – Lørenvegen 3

Sørum Idrettslag ble stiftet i 1920. Idrettsplassen ligger sentralt og ble et samlingssted med mange aktiviteter – fotballbane, bane for herre- og damehåndball og skøytebane om vinteren. Det var et sted der familier møttes. Samlinger på St. Hans var populært. På slutten av 1950-tallet ble det første klubbhuset oppført sammen med Miniatyrskytterlaget og Sanitetsforeningen. Tidlig i 1960-årene startet Saniteten

Avholdslokalet Alvheim: Stedet spilte en viktig samfunnsrolle i «gamle dager». Her var det foreningsvirksomhet av mange slag, både for barn og voksne. Sørum Totalavholdsforening hadde 176 medlemmer på det meste, men på slutten av 1930-tallet hadde antallet gått ned til 10. Faksimile fra Sørum Herred, Bind 2, 1961

Høistad som «minibruk»: De tidligere eierne Bergljot og Øistein Renberg drev Høistad som en bitte liten bondegård med plass til en hest, ei ku, noen griser og en høneflokk. Dyra fikk alle plass i et uthus, som er revet for mange år siden. I tillegg hadde familien Renberg et lite gartneri. Tomta var på 3,5 mål. Lia ned fra Høistad var et blomsterparadis fra tidlig vår til langt utpå sommeren. Her dukket de første hestehovene opp om våren, senere var lia full av lupiner og prestekrager. Foto: Grete Vahsen

Lensmannsgården slik den så ut i 1960: Privatboligen er til venstre, lensmannskontoret i høyre fløy. Lensmann Einar Gjetrang var en aktiv person i Sørum. Han var blant annet med i herredstyret i tre perioder, var formann i forliksrådet, bygningsrådet og byggenemnda. I tillegg hadde han flere tillitsverv. Under krigen drev han småbruk på eiendommen, som ble kalt Løri. Faksimile fra Sørum Herred, Bind 2, 1961

Bjerkes Rutebiler: Dette bildet ble tatt tidlig på 1980-tallet, mens stasjonen var merket Norol. I annen etasje holdt Sørums Bibliotek til. Bakerst i venstre hjørnet vises så vidt eiendommen Skogset, som brant ned på 1980-tallet. Foto fra Bjerkes Rutebilers samling

Saga i full drift: Her var det ikke bare en arbeidsplass for bearbeiding av tømmervirke. Tømmer og plank i store stabler, skogsduft og kvae inspirerte barna i Lørenfallet til spennende, men ikke helt ufarlig lek. Faksimile fra Sørums Herred, Bind 2, 1961

Tre tidligere bedrifter midt i Lørenfallet – Mølla, Lena Nøvik og Sørums Sparebank. Sørums Meieris Mølle var i drift til 1951. Mølla er i dag bygd om til leiligheter og bygningen heter Den Gamle Mølla (grått hus). Tidlig på 1950-tallet bygde Lena Nøvik ny bolig med forretningslokaler i første etasje (gult hus). Her drev hun manufakturforretning frem til 1983. Sørums Sparebank leide lokaler hos Lena Nøvik fra 1952 til 1967. Inngangsdøren helt til høyre førte inn til banken. Foto: Grete Vahsen

barnehage der. I kjelleren ble det innredet et folkebad med badstue og dusj.

Walstad kafé – Haldenvegen 332

Like overfor idrettsplassen lå Lørenfallets eneste kafé. Gunlaug og Johan Walstad kjøpte tomte i 1928 og bygde hus her. De drev kafeen i mange år, også sammen med datteren Inger. Med jukebox, is og andre godsaker var det en populær kafé blant barn og unge på 1950-tallet.

Bjerkes Rutebiler

– Haldenvegen 326

Ole H. Bjerke begynte virksomheten på Hvalsødegården i Frogner. Han satte i gang med drosjekjøring i 1920 og lastebilkjøring i 1924 med Frogner som base. I 1926 startet Bjerke personrutene Sørums – Oslo med en 13-seters Chevrolet-buss. I løpet av de to neste årene utvidet han med to busser til. Bjerke og familien flyttet til Lørenfallet i 1928. I 1944 overtok sønnene og etablerte Bjerkes Rutebiler. Firmaet Sørums Bil- og Maskinrekvisita A/S ble opprettet i 1952.

Hans Nilsen og kona Helga

Huset til Helga og Hans Nilsen, som lå mellom Bjerkes eiendom (nå Circle K) og slakteriet til Knut Mjønerud, ble revet på 1970-tallet. Hans Nilsen var søndagsskolelærer og spilte gitar. Han ledet søndagsskolen fra 1935 og til utpå 1950-tallet, først hjemme i egen bolig, senere på Misjonshuset. Der ble det også arrangert juletreffester.

«Alle» barna fra Lørenfallet og omegn gikk på søndagsskolen kl. 10.00 hver søndag. På det meste var det nærmere 100 medlemmer. Rød stjerne ble stemplet i fremmøteboka vår, og etter å ha deltatt 10 ganger, fikk vi gullstjerne. Misjonshuset var Indremisjonens lokale, og i den lyse sommertiden kom predikantene.

Nilsen var fotballentusiast. Hos Nilsen kjøpte vi blomsterplanter om våren. Når det ble slaktet gris før jul, skar vi flekk og kjøtt til hakkemat, det vil si kjøttdeig og medisterdeig. I meieributikken hadde de en stor kvern for hakking, og kundene kunne levere mot betaling. Det var Nilsen som tok seg av dette arbeidet, forteller Kristine Goplen.

«Sagtomta»

Bøndene kjørte tømmer på sleaføre til «sagtomta», som Sørums Meieris sag ble kalt på folkemunne. Tømmeret lå i store

hauger, og når våren kom, var vi ungene der for å finne «tygge-kvae» - rosa og fin. Det luktet godt. Saga startet opp i 1926 mellom Egnervegen og Haldenvegen, omtrent der Sagvegen ligger i dag.

Peder Bråthen fra Grindbakken var sagmester, og broren Thorolf var kløyvmester. Henrik Valstad, Kristian Prestenga og andre hadde jobb som bakgutter, det vil si at de styrte tømmeret til saga. Ut over plassen ble plankestablene lagret en tid. Vi krøp inn i stablene og lekte der, fortsetter Kristine Goplen.

T & B Hansen

Trygve Hansen, far til Borger, drev med elektrisk installasjon. Privatboligen lå ved hovedveien, mens lager og annet lå på samme eiendom, inn mot Damvegen. I 1946 etablerte far og sønn Hansen firmaet T & B Hansen, og i 1949 bygde de nytt hus med bolig, butikk og lager i Egnervegen, i bakkant av idrettsplassen (Idrettssvingen 9). I dag ligger T & B Hansen i Haldenvegen 321.

Lena Nøviks forretning for manufaktur, sko og radio – Haldenvegen 312

Lena Nøvik startet sin manufakturvirksomhet i 1948 i et lite hvitt hus som hun og mannen Johan Nøvik hadde kjøpt i 1941. På begynnelsen av 1950-tallet bygde Lena Nøvik bolig og forretning på samme tomt, og det gamle huset ble flyttet. Lena Nøvik drev forretningen helt frem til 1983.

Johan Nøvik døde i 1942. Da hadde han og Lena Nøvik bestyrt meieributikken fra 1927. Etter mannens død fortsatte Lena Nøvik i meieributikken frem til 1948, da hun startet med manufakturutsalg i det vesle hvite huset.

Dette huset var først eid av Erik Ruud fra Frogner, som drev manufakturforretning. Knut Mjønerud drev også slakteriutsalg her på 1930-tallet. Huset ble flyttet til industritomta ved brua, og ble bolighus. Huset brant ned på 1980-tallet.

Banken

Sørum Sparebank ble etablert i 1865 og var en videreføring av Sørum Sparekasse, som ble stiftet i 1851. Banken fikk fast lokale på Sørvald fra 1865, senere på Nordli (kommunehuset), før flytting til lensmann Gjetrangs hus på Løri. Her hadde banken ettromskontor (ikke åpent hver dag) vegg i vegg med lensmannskontoret. Bankens leder het da Bernt Størsrud, bonde på gården Størsrud. Størsrud kjørte til banken med fjørkjerre, og hesten ble kalt «Kommuneblakken». Banken var fortsatt i lensmannsgården ved pengeinnsamlinga etter krigen, men flyttet inn i lokalene til Lena Nøviks nye bygg i 1952.

Karsten Svarstad var nå bankens leder og Harald Refsum kasserer. I 1967 flyttet banken over veien til eget bankbygg i Haldenvegen 321.

Etter hvert ble det fusjonering og med det masse endringer: Sparebanken Oslo og Akershus, ABC-bank, Sparebanken NOR. Filialen i Lørenfallet ble nedlagt i 1988 og flyttet til Sparebank NOR sitt bygg på Sørumsand.

Mølla – Haldenveien 310

Sørum Meieris Mølle, hvor blant annet Adolf Ammerud og Gulbrand Løhren hadde vært møllere, opphørte i 1951. Rundt 1910 var det forresten festlokale på Mølla, kalt Meierisalen. Den nye mølla, Sørum Meieris Mølle A/L, ble satt

opp på andre siden av Nordlibrua der den står i dag. Den ble tatt i bruk rundt 1951 og senere kjøpt av Felleskjøpet Østlandet og utbygd med siloer.

Alf E. Gohn fra Oslo kjøpte den gamle mølla og bygde den om til konfeksjonsfabrikk i 1953. Han startet med sportskonfeksjon og hadde ca. 30 syersker i arbeid. I 1957 ble fabrikk solgt til Røwde Sport eller Fram Konfeksjonsfabrikk, som den også ble kalt. Charles Wolf drev fabrikk her fra 1966 og produserte blant annet boblejakker. Senere eier var firmaet Stray. I tredje etasje var det innredet til hybler for syerskene. Disse kom blant annet fra Østerdalen, Sunnmøre og Vesterålen.

Vi fortsetter turen gjennom Lørenfallet sammen med Kristine Goplen i et senere nummer.

Opplysninger er også hentet fra:

Norges Handelskalender

Det Norske Næringsliv – Akershus Fylkesleksikon

Brønnøysundregistrene

Sørum Bygdebok, bind 1

Sørum Herred, bind 2

Sørum Magasinet 4/2013 (om gamle butikker i Sørum)

Vakre toner med citar: Søndags-skolelærer Hans Nilsen sørget for stemning med sin citar, som var et populært strengeinstrument i «gamle dager».

Assortert kolonialforretning.	Bensin, oljer, parafin og gummi til bil og traktor
Bygningsartikler — isenkram — Glass og stentøy — Presangartikler.	Fyringsolje. Traktor Universal smøreolje. Hjulbalansering. Vask- og smørehall. Understellbehandling. Norlett plenklipper.
LØRENFALLET HANDEL	Sørum Bil & Maskinrekvisita A/S
Inneh. Kjell Skjønhaug Telefon 72 42 52	Tlf. Sørum 72 40 45
Ruten Sørum—Oslo Frogner—Sørum—sand—Fetsund. Sørum—Lillestrøm. Turbiler.	BENYTT VÅR selvbetjening i dagligvarer.
Bjerkes Rutebiler Sørum. Tlf. 72 40 45 og 72 40 94	Sørum Samvirkelag Tlf. 72 40 51

Lørenfallet 1976: Sørum Bil & Maskinrekvisita A/S er fortsatt i full drift, mens Bjerkes Rutebiler i dag er et rent eiendomsselskap. Lørenfallet Handel var tidligere Sørum Meieris Handel A/L (Meieributikken), som ble tatt i bruk i 1957. I 1972 ble butikken solgt til Kjell Skjønhaug, som solgte den videre til Øivind Dahl i 1975. På samme sted i dag finner vi Coop Extra. Sørum Samvirkelag er også forlengst solgt.

SØRUM FRA PRESTEGJELD TIL KOMMUNE

Av Asbjørn Langeland

Inndelinga i prestegjeld og kirkesogn er mange hundre år gammel. Innenfor prestegjeldet ble det etter hvert etablert ordninger som forutsatte former for organisert samhandling. Man hadde en ordning med legd for syke, foreldreløse og fattige, det var en organisert omgangsskole, og det var faste bygdeting et par ganger i året. Disse ordningene ble styrt av øvrigheta, det vil si presten, sorenskriveren, fogden og lensmannen. Etter hvert var det en del fremtredende personer blant bøndene som ønsket større innflytelse over det som skjedde i lokalsamfunnet. Allerede tidlig på 1800-tallet oppsto de første forløperne til lokale organisasjoner, sogneselskapene, og etter 1814 ble det skapt en forventning om en demokratisk utvikling. Det tok imidlertid mange år før bøndene fikk mulighet til å overta styringa av lokalsamfunnet.

Formannskap og representantskap

Den første loven om kommunalt selvstyre, kalt formannskapsloven, ble vedtatt i Stortinget 23. november 1836 og sanksjonert av kong Carl Johan 14. januar 1837. Loven bestemte at landet skulle inndeles i kommuner som skulle styres av et formannskap og et representantskap, og kommunen skulle ha en ordfører som sin fremste representant

Da loven var vedtatt, fikk fogden, som var øverste politimyndighet, i oppdrag å forberede og administrere valgene til formannskap og representantskap. Bennevelsene herredstyre og kommune-styre kom seinere. Det ble bestemt at Sørums prestegjeld med Sørums hovedsogn og Frogner annekssogn skulle danne en kommune. Folketallet i Sørums prestegjeld var på denne tida 2570, fordelt på 1851 i hovedsognet og 719 i Frogner. Bare menn som eide eller brukte matrikulert jord hadde stemmerett. Kvinner hadde ikke stemmerett, selv ikke de som eide gårdsbruk. I forhold til folketallet var det få som hadde rett til å delta i valget. Totalt hadde prestegjeldet 132 menn med stemmerett, 92 i hovedsognet og 40 i Frogner.

Fogden kunngjorde det første valget i skriv til lensmannen den 23. august 1837. Der sto det at Sørums prestegjeld skulle ha et formannskap med 6 formenn, hvorav hovedsognet skulle velge 4 og annekset Frogner 2. «Valgforretningen skal avholdes på neste høst-, sake- og skatteting for Sørums Prestegjeld på lensmannsgården Presterud torsdag den 12. oktober førstkomende om formiddagen, til hvilken tid og sted de stemmeberettigede innvånere i Sørums Prestegjeld innkalles å møte. Av og blant de stemmeberettigede etter Grunnlovens § 57 innførte innvånere i hvert kirkesogn, skal det utvelges det

antall formenn som er anført ovenfor, og et like stort antall suppleanter. Videre skal det utvelges 18 representanter, nemlig 12 fra Sørums hovedsogn og 6 fra Frogner annekss.»

Da dette var første gangen det ble holdt kommunevalg, var det nødvendig med klargjøring av enkelte spørsmål. Fogden skrev at noen muligens kunne være i tvil om valget skal skje av prestegjeldets stemmeberettigede i fellesskap eller om de to sognene skulle stemme hver for seg. Fogdens svar på dette var at de stemmeberettigede i hvert kirkesogn hver for seg velger det antall formenn, suppleanter og representanter som for sognet er bestemt, uten å delta i valget for det andre sognet.

Lensmann Wennevold ble bedt om å bekjentgjøre valget fra kirkebakkene og sende rundt budstikke. Lensmannen skulle dessuten legge fram innkallelsen fra fogden ved valgforretningen. Valget ble kunngjort ved Sørums kirke søndag den 10. september og ved Frogner kirke søndagen etter, den 17. september.

Ingen partier og ingen lister

Fogden og sognepresten hadde fra før ansvar for å føre manntallsliste for stortingsvalg, og det var det samme manntallet som nå ble benyttet til kommunevalget. På valgdagen ble det foretatt navneoppbrytning. De som var til stede, kunne stemme på to måter, enten ved å levere en lapp der de hadde skrevet navnene på dem de stemte på, eller ved å avgi stemme muntlig. Valget var ikke hemmelig. Antall avgitte stemmer viser at frammetotet ikke var særlig stort. Valget ble holdt i tre omganger, ett valg til formannskap, ett til suppleanter (varamenn) til formannskapet og ett til representantskap. Til representantskapet ble det ikke valgt varamenn. Det ser ut til at 49 av 92 stemmeberettigede har deltatt i hovedsognet, mens 17 av 40

stemmeberettigede fra Frogner deltok i valget.

Det var ikke nominert kandidater på forhånd. Alle som var oppført i manntallet var valgbare, og forslag på kandidater ble fremmet på valgmøtet. Dette førte til at det ble mange navn å stemme over, og hver enkelt kandidat fikk ikke særlig mange stemmer. Dette gjelder spesielt for valget til representantskap, formannskapet var det større enighet om. Til formannskapet ble det foreslått 13 navn fra hovedsognet og 10 fra Frogner.

De som ble valgt til formenn:

Fra hovedsognet:	Stemmer
Engebret Hansen Refsum	37
Anders Nilsen Asak	37
Ole Andersen Haneborg på Neslerud	36
Hans Olsen Nordli	23

Suppleanter:

Jacob Gulbrandsen Asak	36
Hans Larsen Skea	28
Gulbrand Olsen Asak	23
Ole Svendsen Smedsrud	14

Fra Frogner:

Ole Gulbrandsen Børke	9
Prokurator Paul Christian Nilson, Fløgstad	9

Suppleanter:

James Jørgensen Biseth, Bjerke	10
Ole Torgersen Gran	10

Jeg tar ikke med navnene på dem som ble valgt til representantskap,

Flogstad, ordfører Paul Chr. Nilsons gård. Foto: Anders Henriksen

men valget hadde mange rare utslag. I hovedsognet ble det valgt 12 representanter, og det ble stemt over 48 navn. Hvor mange av de foreslåtte som var til stede på valgmøtet, vet jeg ikke. Det var imidlertid 12 kandidater som fikk bare én stemme hver. Fra Frogner skulle det velges seks representanter, og det ble avgitt stemme på 24 forskjellige navn. I hovedsognet fikk Christian Larsen Bingen flest stemmer (42), mens Hans Torkildsen Lunder hadde færrest stemmer av dem som ble valgt (21). Den representanten fra Frogner som fikk flest stemmer, var Hans Haagensen Rud (9), mens Ole Andersen Semmerud fikk færrest av de valgte (7). Representantskapet hadde ikke varamenn.

Ordningen med tre separate valg gav en del resultater som virker underlige. En ser for eksempel at den som fikk flest stemmer til representantskapet i hovedsognet, ikke ble valgt til formannskapet selv om han hadde adskillig flere stemmer enn fjerdemann i formannskapet. Ellers kan en merke seg at de som ble valgt til suppleanter (varamenn) til formannskapet, ikke kunne velges til representantskapet. En ser også at begge suppleantene i Frogner hadde flere stemmer enn de to som de var suppleanter for. Han som ble ordfører, Paul Christian Nilson, hadde færre stemmer enn varamennene James Jørgensen Biseth og Ole Torgersen Gran.

Ordførervalget ble foretatt i et eget formannskapsmøte. Representantskapet deltok ikke i valg av ordfører, og bare formannskapets faste medlemmer var valgbar. Til ordfører ble valgt prokurator (advokat) Paul Christian Nilson på Flogstad. Til varaordfører ble valgt gårdbruker Ole Andersen Haneborg på Neslerud.

Valgordninger etter 1837

Valget i 1837 var på flere måter spesielt da en ikke hadde noen praksis med kommunevalg fra før. Fogden hadde pålagt lensmannen å forberede det første valget. Selve valget ble administrert av fogden som også førte valgprotokollen. Seinere valg ble organisert av sognepresten sammen med prestens medhjelpere. Valget foregikk da i kirkene umiddelbart etter gudstjenesten, og de to sognene hadde derfor ikke valg på samme dag.

Separate valg til formannskap og representantskap hadde man fram til 1895. Fra 1896 ble det lovbestemt at det skulle velges et herredstyre, og herredstyret skulle velge en fjerdedel av sine medlemmer til formannskap. Antall representanter i Sørums herredstyre ble 24, det samme som summen av formannskap og representantskap hadde vært fra 1837. Ordføreren og varaordføreren skulle nå velges av herredstyret blant de medlemmene som det hadde valgt til formannskap. Loven fra 1896 bestemte at formannskapet sammen med lensmannen skulle være valgstyret, og herredstyret skulle fastsette tid og sted for valget. Fra 1897 ble valget flyttet fra kirkene til herredshuset på Sørvald, og valget ble ikke lenger holdt på søndager. Men Sørums og Frogner hadde fortsatt hver sin valg dag.

Stemmerettsreglene ble endret i flere omganger på slutten av 1800-tallet. Fra 1901 ble det innført alminnelig stemmerett både for menn og kvinner ved kommunevalg. Stemmerettsalderen var 25 år. Først i 1913 fikk kvinnene stemmerett ved stortingsvalg (vedtatt i 1910). Alle kommunevalgene på 1800-tallet var såkalte flertallsvalg, det vil si at de bare hadde ei liste. Politiske partier og flere lister fikk man ikke i

Sørums før ut på 1900-tallet.

Helt til 1951 valgte Frogner og Sørums hver sine representanter.

Sørums hovedsogn og Frogner annekset fortsatte med å velge representanter til herredstyret hver for seg helt til etter krigen. Begge sognene hadde ikke alltid like mange lister og ikke alltid de samme partiene. Ved valget i 1947 hadde for eksempel hovedsognet tre lister, Arbeiderpartiet, Borgerlig felleliste og Kristelig folkeparti, mens folk i Frogner hadde fire lister å velge mellom, Arbeiderpartiet, Bondepartiet, Kristelig folkeparti og en felleliste for Høyre og Venstre. Året 1951 var første gang det var felles kommunevalg og felles lister for hele kommunen. Inntil da var det bestemt at hovedsognet skulle ha 16 representanter og Frogner 8. Fra 1956 ble tallet på herredstyremedlemmer øket fra 24 til 25.

PAUL CHR. NILSON – SØRUMS FØRSTE ORDFØRER

Den 22. november 1837 sendte det nyvalgte Sørums formannskap brev til fogden der de informerte om at prokurator Paul Christian Nilson på Flogstad var valgt til kommunens ordfører.

Paul Christian Nilson var født i Drammen 8. april 1789 og døde 6. april 1841 på Flogstad i Sørums. Foreldrene var sorenskriver Justisråd Nils Nilson og hustru Karen Lemich Dorph. Paul Chr. Nilson gikk ut fra Christiania Kathedralskole 1806, og studerte ved Københavns Universitet der han ble uteksaminert som cand. juris 1811 med karakteren laud. I 1807 gikk engelskmennene til angrep på Danmark og bombarderte København. Den unge studenten Paul Chr. Nilson deltok den gang i forsvaret av byen. Etter avlagt

eksamen ved universitetet, reiste han tilbake til Norge, og i 1912 ble han edsvoren fullmektig hos faren som da var sorenskriver på Nedre Romerike. Edsvoren fullmektig hos sorenskriveren tilsvarte dommerfullmektig.

10. mai 1824 ble Paul Chr. Nilson utnevnt til underrettsprokurator i Akershus amt. Han hadde da fått amtmannens erklæring om «at være i fuldkommen besiddelse av de egenskaper som utfordredes til en dugelig sakfører». Samme år som han ble utnevnt til prokurator, flyttet han til gården Fløgstad i Frogner som han først leide og tre år seinere kjøpte. Det sies at han hadde en god praksis i distriktet, og at han var ansett og avholdt som en meget sympatisk, nobel mann. I bygdeboka Sørums Herred, b. 1 står det om valget av Paul Chr. Nilson til ordfører at i sin praksis som prokurator hadde han vist at han forsto bøndernes livsvilkår og gjerne ville hjelpe dem til rette.

Kommunen hadde ingen ansatte på den tida Nilson var ordfører, men lensmannen hadde påtatt seg oppgaven som kommunens kasserer mot en årlig godtgjørelse på 10 spesiedaler. Ordføreren hadde ingen sekretærhjelp, og Nilson førte selv både formannskapet og representantskapets forhandlingsprotokoller. Han førte også journal og kopibok i den tida han var ordfører. Ordførervervet og de oppgavene det førte med seg, utførte han uten vederlag. Samtidig skjøttet han sin sakførerpraksis, og han ledet personlig gårdsdrifta på Fløgstad.

Paul Nilson er blitt beskrevet som «en høy, sped og vakker herre med blondt krøllet hår». Et melankolsk drag lå alltid over hans sinn siden han i tidlige år mistet sin ungdoms elskede, Karen Grønvold. Da ordfører Nilson døde i 1841, ble han gravlagt ved siden av Karen på Udenes kirkegård i Nes.

I 1825 giftet han seg med Karens søster, Anne Elisabeth Grønvold. Hun var født i 1797 på Sem i Asker og døde 1879

i Christiania. De fikk to døtre, og datteren Karen giftet seg med offiseren Christian Dorph Hals som overtok Fløgstad i 1841. Det finnes ikke noe bilde av Paul Christian Nilson.

Paul Chr. Nilsons foreldre

I boka Våre sorenskrivere står det følgende om Paul Christian Nilsons foreldre:

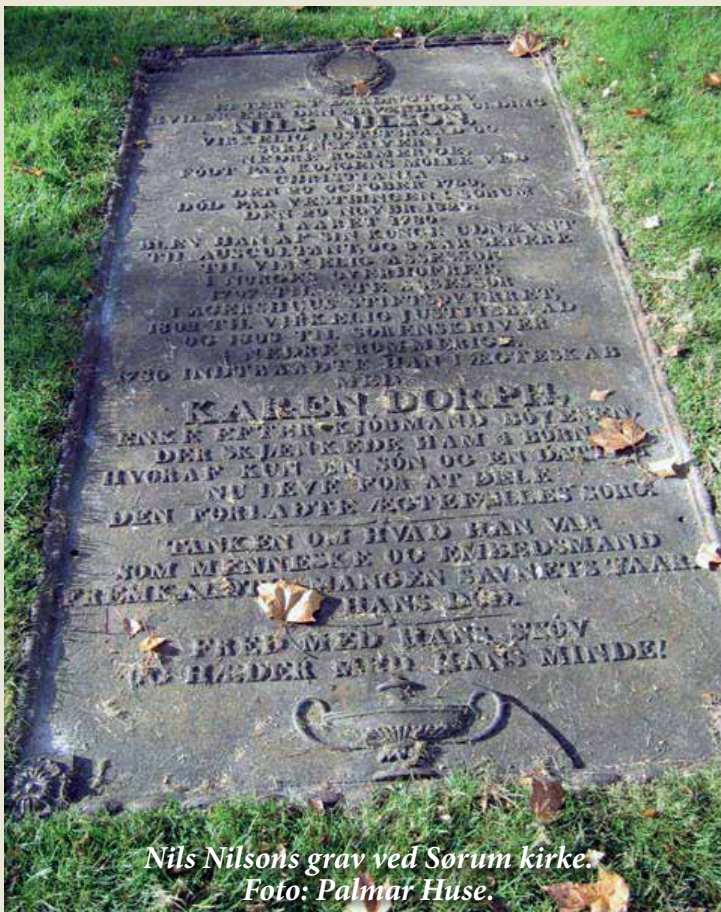
Nils Nilson f. 1759 i Aker, d. 1829 i Sørums. Var sorenskriver på Nedre Romerike fra 1803. Studier i England. Latinsk-juridisk eksamen i København 1780. Prokurator i Drammen fra 1780, og utnevnt til assessor (dommer) i overhoffretten i 1783. Fikk tittelen justisråd og ble utnevnt til sorenskriver på Nedre Romerike i 1803 og kjøpte Vestre Bingen året etter. Gift i Drammen 1786 med Karen Lemmich Dorph (1762 – 1848) Datter av foged Christian Dorph og hustru Marte Holter. Hun var enke etter kjøbmann i Drammen Andreas Boyesen. Hun bragte en anselig formue med i sitt andet ekteskap. De førte et gjestfritt hus.

I Sørums bygdebok b. 2 får en vite litt mer om Nils Nilson eller Nelson som han helst kalte seg. Det står der at han i 1805 kjøpte Bingen lense og alle de eiendommene som hørte til. Denne store eiendomshandelen ble nok mulig på grunn av formuen som hans kone hadde med seg fra sitt første ekteskap.

Nils Nilson ble begravet ved Sørums kirke. Graven ligger til venstre innenfor søndre port. På graven ligger det en stor helle av støpejern, og innskriften på hellen gjengir jeg i nedenstående ramme.

Kilder:

Sørums herred. Sørums og Frogner sokn på Romerike, b.1, 1942
Norges prokuratorer, sakførere og advokater 1660 – 1905, b 2, Oslo 1928.
Våre sorenskrivere, b 2 1814-1927, Oslo 1945

Nils Nilsons grav ved Sørums kirke.
Foto: Palmur Huse.

EFTER ET DAADRIGT LIV
HVILER DEN ÆRVÆRDIGE OLDING
NILS NILSON,
VIRKELIG JUSTISRAAD OG
SORENSKRIVER I
NEDRE ROMMERIGE,
FØDT PAA KONGENS MØLLE VED
CHRISTIANIA
DEN 20 OCTOBER 1759.
DØD PAA VESTBINGEN I SØRUM
DEN 29 NOVEMBER 1829.
I AARET 1780
BLEV HAN AF SIN KONGE UDNÆVNT
TIL AUSCULTANT, OG 3 AAR SENERE
TIL VIRKELIG ASSESSOR
I NORGES OVERHOFRET,
1797 TIL 1STE ASSESSOR
I AGERSHUS STIFTSOVERRET,
1802 TIL VIRKELIG JUSTISRAAD
OG 1803 TIL SORENSKRIVER
I NEDRE ROMMERIGE.
1786 INDTRAADE HAN I ÆGTESKAB
MED
KAREN DORPH
ENKE EFTER KJØBMAND BOYESEN
DER SKJÆNKEDE HAM 4 BØRN
HVORAF KUN EN SØN OG EN DATTER
NU LEVE FOR AT DELE
DEN FORLATTE ÆGTEFELLES SORG.
%%%%
TANKEN OM HVAD HAN VAR
SOM MENNESKE OG EMBEDSMAND
FREMKAALDE MANGEN SAVNETS TAARE
VED HANS DØD.
%%%%
FRED MED HANS STØV
OG HÆDER MED HANS MINDE!

Sommertur i 1946

Sørumsand Sanitetsforening på tur til Varsjøen

Varsjøen, som ligger på grensa mellom Fet og Sørum, har vært et populært utfartssted gjennom mange generasjoner. I 1946 hadde allerede mange Sørumsandfamilier hytter langs sjøen. Mange lag og foreninger hadde Varsjøen som mål for utflukter. Det var såpass kort vei at en kunne komme dit med sykkel, og tok en tida til hjelp, var det mulig å gå også – litt avhengig av utgangspunktet. Men for at ikke hele dagen skulle gå med til å komme seg dit, var det fint å korte transporttida ved å kjøre bil.

Her har damene i Sørumsand sanitetsforening fått bilskyss til Lystadmoen og hatt en deilig dag ved Varsjøen. For mange av kvinnene var kanskje dette årets «sommerferie», noen timer vekk fra de daglige pliktene. Men som vi ser, var det nok av poster på programmet denne dagen også! Referatet fra turen er tatt fra protokollen til foreningen, men dessverre har det vært umulig å finne ut hvem referenten er.

Den 2. juli skulle Sørumsand sanitetsforening ha tur til Varsjøen. I strålende sol startet vi med bil fra Sørumsand sentrum kl. 10:30. De som kom først av sted ble kjørt opp på Lystadmoen, der steg vi av, for bilen skulle hente flere, som skulle kjøres rundt sjøen. Vi tok så våre vesker m.m og satte kursen mot sjøen med «Pluggen» i teten – liten som han var gikk han hele veien uten å kny- ja, slik skal en gutt være! Vi måtte jo skynde oss litt, vi som reiste først, for det siste vi hørte fra dem som sto igjen på Sørumsand, var at kaffen skulde stå oppå bordet når de kom etter. Dette ble nok ikke helt etterkommet!

Kjøbmann Eie hadde elskverdiggst stillet sin koselige hytte til vår disposisjon. Da døren ble opplåst og lemmene for vinduene fjernet, ble ved og vann hentet, og så kom kaffekjelen over i en fart.

Etter hvert kom de andre også, vi var 13 voksne og 2 småpiker og Pluggen (lille Sverre Andresen). Bord og stoler ble plassert på den store veranda, og så kom mistepakkene og kaffen på bordet – store kvanta av begge deler forsvandt.

Fra denne veranda har man et betagende utsyn – helt til enden av sjøen. Det blinkende vann, de grå berg og de små hytter langs vannet med flagget på topp på begge sider av sjøen, og endelig den grønne skog som dekker berget til topps. En måtte uvilkarlig tenke på at i fem lange år hadde vi en masse rovdyr i menneskeskikkelse her, som herjet og brente slike naturskjønne steder i landet vårt. Det var så vi ikke kunne ferdes fritt i vårt eget land, men nu er vi heldigvis kvitt dem, og kan selv nyte

Varsjøen. Foto: Jørgen Kirsebom

synet av vårt vakre land dersom vi bare tar oss tid og har øiet åpent for alt det skjønne.

Da det første måltid var til ende, kom strømpestoppingen og strikketøyet frem, for det fins vel ikke den husmor som kan sitte med hendene i fanget en hverdag – selv om hun er på tur aldri så meget. Praten og arbeidet gikk livlig, og en sang ble også avlirt.

Plutselig var det en av damene som mente at tiden var inne for å gå i vannet. Og så gikk turen ned til sjøen, og jeg skal si vi har damer som som ikke er redde for å gå i vannet! Vi andre fant oss en sten å hvile våre trette lemmer på, og stoppet og strikket videre. Så sang småpikene, Tordis og Vesla, med litt følge av de voksne i blant, «Brøite sig rydning i svarteste skog» - det var betagende å høre de spede barnestemmer med skogens stillhet og det skvulpende vann som akkompagnement.

Men uten mat og drikke duger helten ikke. Det var noen som sa «middag», og fru Andresen, som den flinke husmor hun er, hadde vært så fremsynt at hun

hadde kokt en stor porsjon ertesuppe og tatt med. Og da vi til overflod hadde både vorterøl og flatbrød, ble det et utmerket styrkemåltid. At ertesuppen og appetitten var førsteklasses, vidnet kjelen om da vi alle var forsynt. Da den delen av programmet var besørget, kom hvilepausen. En del dro ned til sjøen for å ro en tur, andre skulle sove litt, og resten satte sig på terrassen for å sole sig. Den lureste var nok Pluggen, han sov sikkert 3 timer.

Noen av damene hadde tatt klokke med, og stor ble vår forskrekkelse da den varslet at det igjen var kaffetid – kl. var blitt 5. Kaffekjelen kom så over i en fei, og snart satt vi igjen rundt et koselig kaffebord. Det var nok delte meninger om kaffen vi fikk før middag eller om denne siste var bedst, men innholdet av kjelen forsvandt nu som første gang.

Sanitetsforeningens medlemmer reiser aldri på tur bare for å hygge sig, vi skal jo også ivareta foreningens interesser. Kassereren var snart i sving med utlodning, og selv om vi var på tur, greide hun å samle inn kr.16,60. Så ble våre sekker pakket og hytta ryddet, og vi sa takk for oss.

Vi begav oss på vandring, ned den steinete ur, og videre langs den festlige skogsvei til Lystadmoen hvor vi slo leir for å vente på bilen. Vi kortet ventetiden med prat og lek, kaste på stikka gikk fint. Bilen kom, og på et øieblikk var vi fraktet ned til Sørumsand.

Vi var enige om at det hadde vært en herlig tur, og vi var hele dagen begünstiget med det deiligste sommervær!

Fra Slora Mølles Dag tidligere i sommer. Foto: Ingun Maritt Orderud.

Status for Slora Mølle

Av Dag Winding-Sørensen

Restaureringsarbeidet er kommet langt, og om vi holder fremdriften regner man med at de opprinnelige restaureringsplanene er gjennomført i slutten av 2020.

Slora Mølles Venner begynner å planlegge for overgangen til driftsfasen, hvor mer vekt vil bli lagt på besøk og bruk av mølla og området rundt. Fellesnevneren vil da være bruk av området langs åa, med utgangspunkt i den planen kommunens Kulturkontor lot utarbeide i 1990.

Venneforeningen har hatt fellesmøter med styret i Sagelvas Venner og planlegger samarbeid fremover, spesielt i utvikling av programmer for skoler og barnefamilier. De har også hatt et møte med Akershus Energi på Rånåsfoss, og håper at det over tid kan føre til et samarbeid med Energiforum. De har arrangert skoledag med Fjuk skole 7. trinn i mai, samt klassetur til Norsk Teknisk Museum i juni.

Slora Mølles Venner har mottatt en ekstra bevilgning fra Sørums Kommune for å videreutvikle skoleprogrammer, begynne med merking og informasjonsplakater i området rundt Slora Mølle og utvikle tilgjengelighet mellom Bestefarhuset og Slora Mølle – med fokus på sykkel, gang- og kollektivtransport. Beløpet er totalt kr. 40.000,-.

Slora Mølles Dag

Årets utgave av Slora Mølles Dag gikk av stabelen 10. juni, og ble en stor suksess. Minst 250 barn og voksne kom, og de kunne glede seg over underholdning og leker hele dagen. Det var flott konsert av Glommabredden, og ikke minst vakre mølledanser av Sørums Leikarring. Dessuten var det lek med vann og kvennhjul, hestekjøring og hesteskokasting, gamle traktorer, biler og redskaper, publikasjoner fra Blaker og Sørums Historielag, møllevandring og servering av Blaker Bygdekvinnelag. Dette ble en dag å minnes. Slora Mølle fortjener denne festen. En stor takk til Slora Mølles Venner!

TAKK TIL VÅRE SPONSORER

Sørums Begravelsesbyrå
Nilsen as Etabl. 1947
Besøk oss på www.nilsengravferd.no
Tlf: 63 82 88 80

interoptik
Nordfonna

Fokus Butikksenter, 1920 Sørumsand
Telefon: 63 86 60 70. E-post: nordfonna@interoptik.no
www.interoptik.no
Åpningstider: 10 – 20 (18)

8. mai hedrer vi dem som gav sitt liv for fedrelandet

I mange år sørget Milorgs Sørumsgruppe, "D12 Område 1215" for at det ble satt blomster på krigsminnesmerkene i Sørum på frigjøringsdagen 8. mai. Borger Hansen, som var ordonnans i gruppen under krigen, og hans sønn Kåre Petter Hansen har gitt midler til et fond som skal sikre at den fine tradisjonen med å hedre dem som falt eller døde i fangenskap under 2. verdenskrig blir videreført. Fra 2011 har Blaker og Sørum Historielag tatt på seg ansvaret for disse blomsterseremoniene.

Det ble satt ned flotte blomsterkurv i nasjonalfarger på fire steder - ved minnesmerkene ved Sørum kirke, Blaker kirke og Blaker Skanse og på graven til Knut Karstein Tornaas ved Frogner kirke (han var den eneste fra Frogner som døde i forbindelse med krigsinnsats). Her er noen bilder fra denne flotte dagen.

Dag-Einar Hellerud ved Blaker kirke. Foto Kåre Bøhler.

Øverst: Haakon Sandbraaten ved minnesmerket på Blaker Skanse. Nederst: Kåre Petter Hansen ved Sørum kirke. Begge foto Kåre Bøhler.

Kåre A. Bøhler ved graven på Frogner kirkegård. Foto Gro Langeland.

TYRISTIKKER

I boka Børke-ættens saga av Olaf Børke, gjengir forfatteren et par små avsnitt om ting som faren hans, Jens Christian Børke f. 1852 hadde fortalt på sine eldre dager, og som var blitt skrevet ned da han fortalte det. Det stykket som vi har tatt med her, er fra Jens Christian Børkes fortelling slik Olaf Børke har skrevet det ned.

Så sent som omkring 1860-årene bruktes ennå bare tyristikker som belysningsmiddel. Disse stikkene var omkring 60 – 70 centimeter lange. De ble festet til toppen av en «lyspål» (tykk l) eller «Lys-Pål» som den også populært kaltes – en slags høy lysestake av tre som sto på gulvet. En smågutt eller småjente hadde gjerne det verv å passe stikka så den lyste bra. For å brenne jevnt måtte den ha en passende skrå stilling. På gulvet under stikka var det plassert et brett for nedfallende gnister og aske. Disse tyristikkene var det som skaffet dem lys morgen og kveld i den mørke vintertida. Bare til jul og kanskje til påske unte de seg lys fra heimestøpte talglys i stedet for tyristikkene. Ennå i min barndom var det skikk å støpe en hel haug med talglys til jul.

I kjøkkenet greide de seg som regel med det lyset som kom fra varmen på den store peisen. Denne peisen sto der helt til ombyggingen i 1890. Skulle det være litt bedre lys på kjøkkenet, ble også «lyspål'n» satt dit ut. I de lange vinterkveldene satt både kar- og kvinnfolk med arbeide i nærheten av peisen og «lyspål'n» i et dunkelt, blafrende lys. Karfolkene lagde sopelimer og stelte med seletøy og redskap, og kvinnene kardet ull, lot røkken surre, eller hadde andre huslige ting å sysle med.

Da jeg var barn, var det ikke panel på noen av de innvendige veggene på Børke. Det var bare blankskurte tømmervegger i alle rom, og bjelkene under taket var synbare overalt. Røyken fra tyristikkene gjorde at vegger og tak svært fort ble sotsvarte. Til jul og St.Hans ble det foretatt en grundig reinskuring av både tak og vegger, men ellers i året pågikk ikke ofte en slik hovedrengjøring. Til begravelse og lignende anledninger ble det selvsagt gjort.

Sånn prate vi i Vikjærkroken

Av Astrid Husmo

Redigert av Anne-Marie Lund

Ettersom det har vøri en del prat om den gamle dialekten i Blaker i det siste, har je tumle litt med tanken på å bidra litt i så henseende. Je prater nok litt annsles enn dom fleste nå for tia, for je bruker det je lærte som lita den dag i dag. Nå håper je at no' ta detta kan væra brukandes, og da skriver je omtrent sånn som je prater.

Tankene går tebars att tel ungedaene, og håssen vi prate i Vikjærkroken i lek og arbe.

Etter å ha sti opp frå bosoa og dri på seg hos'one og klea tel mårras, så var det å eta og årne seg. Dei vaksne hadde gjort opp i ommen, så det var vart og godt. Når vi skulle på skor'n, var'e å fylle matasken med kakuskiver. Vi gikk skauleis himante, ner tel Nylenna og opp tel Fjukskor'n. Tel skor'n flaug vi aven og te', for det var neroverbakke, og da vart en temmelig mjøger i beina.

På himattvegen kunne det være mye rart som hefte oss, for da hadde vi jo bære ti'. Om vår'n vekja vi etter gaukesyre, om høsten etter bær. Vi vekja etter kvaa au, og da jenne perlupp. Det var hard kvaa som var god å tugge på, itte sånn klissete rennakvae.

Når vi flaug skauleis, så kunne vi se fæl etter både fuggel og dyr, noen hørte vi au. Rådyrhoa kælte vi «jømra», hu bælje sånn i brunsttia. Om vår'n lye vi etter talatrusten som sang så vakkert borti høgget. Det var vårtegn, det! Det var det når vi såg ninila og sulua au. Sjura såg vi heile året, og det samma var'e med gussgul'n og hengetita. Tiurklokka hølt tel ved husa, mens vasspipen hoie inni skauen.

Det hendte at vi fant pæddsø i dammer og brønner. Det var spennendes å følge med på, for plutselig en dag var det blitt rompetrøll der. Tel slutt så vart dom tel pæddlopp som hoppe og spratt så en reint kunne bli skvetten ta det!

Vi pella blommer au. Det var hanakam, bekkeblom og smørblome.

Når vi kom himatt frå skoer'n, var vi sultne, sjøl om vi hadde hatt med oss måsekk. Da var'e godt å komma inn å få meddan. No' ta det beste var flesk og potitter med duppe. Det var fælendes godt da, men vi fekk itte det hår dag.

Var en skikkelig høltom, hendte det at'n skuffe innpå for fært, sånn at en nesten sette se' dau. Nei, en måtte ha magamål, itte eta for fort og for mye!

Nesten ælle hadde gris den gongen, og det vart laga mye god mat ta grisen. Je kommer i hau hásdan det var når grisen vart slakte, delt opp og lagt i sæltbalja. Fleskebalja var vårt fryseskåp, for der kunne kjøttet hølle seg etandes lenge. Ta innmaten laga vi skranglepølse, for ælt på grisen var brukt tel no'.

Men tel jul var det ferskt kjøtt, for da sku' det væra det beste. Kaker vart det baka tel jul, dom var gode dom! Da kokte vi fetthøl, dei var så gode så en fekk løst tel å ta te' se' att. Sånn var'e med kromkakene au. Dom vart tulle som tel ei strylle mens dom var mjuke rett frå jønnet. Hime hos oss sa vi «stryller», mens andre sa «kremmerhus». Kanskje det var for at a' mamma kom frå Ringerike?

Det sku' væra kaker i huset når det itte var jul au. Tel

ettermeddaskaffin vanke det jenne «klessekake» eller «pannebrask». Sånn kake vart steike i langpanna. Den var drug og blei brukt både tel hândas og i heljene tesmers. (No' som var litt rart, var at panna i fleisen åsså vart kælle pannebrasken!) En måtte ha no' traktemang når det kom folk innom. Da måtte vi mala på kjelen og by dom på kaffi. Det var vel helst kaffekvenna vi mala på, men det var sånn vi sa det. Vi tok tur noa ommsringer i svartommen og sette kjelen neri. Den vart svart og fæl, men sålessa måtte det bli. Aven og te' måtte kjelen vaskes og pusses, det var trælsomt arbe.

Vi gikk itte på skoer'n hår dag i vykua, og dei daa vi var hime, var det nok å ta seg tel. Vi unga måtte hjelpe tel med det som trengtes. Var vi med a' mamma i fjøset, kom jenne katta. Hu ville ha silsup rett frå kutatten. Det var moro å se håsen katta sto og gapa og sleike med den vesle, rau'e tunga si.

Om sammar'n vart kuene slept ut på hån eller ut i skauen. Hælmstubben var itte krøttera no' gla' ti, den kælte vi forresten for jåstubb. Han pappa slo gras med jån, og for at'n sku' bli skarp, brukte'n å smeka jån med et bryne.

På forsammarn måtte vi onga luke. Dra opp møkkstokk i potittlandet var itte så gæli, for den satt laust og var lett å få opp. Luke gulutsengene var verre, for guluta sku' tynnes au. Det var trevali, for plantene var så små. Det var lettere med káluta, men det var kjedt, for reikene var lange. Kom det itte regn etter lukinga, måtte vi vanne. Vi bar mange vassbytter frå brønn'.

Om høsten var det potittPELLING. Da var'e jenne råkaldt med åskjerringer oppi skauåsen. Vi blei kalde på finga, og visst fekk vi vondt i ryggen. Men vi sku'tte klaga, vi onga hadde jo bare ei hempe der bak, fekk vi høre.

Når vi hjørte tel med å legga opp ved, skulle veakåsten væra rett og fin. I hår eine laga vi et «nissehus», en firkante, stødig avslutning for at eina itte sku' stikk' ut. Det var itte så vanskelig hvis en hørte etter når dei vaksne fortærte hásdan det sku' gjøras.

Det var mye lek og moro innimellom ælt arbe da. Var det is på tjennet om vinter'n, prøvde vi himlaga skeiser. Dei var tælje i tre, med jønn under som var smidd tel ta flatjønn, åsså reimer som vart surre rundt støvla.

Når bakken var tyu, vart det banke ner en stauer som fraus fast tel isen. Tel denna stauern vart det feste et tau eller en bolung, så vi kunne aka rundt stauern. Detta kælte vi lire. Du slette ti' så mye moro vi hadde med den lira!

Sammarsti' mæle gutta fotball. Den gongen var fotballen jenne himlaga den au. Je huser godt uttrykket «fotball-blæreutigjenknytingsbekkatråd». Det skriver seg nok frå da dom laga fotballer sjøl. Dom hadde vel no' dom blås opp og knytte att.

Det var itte sånn da at vi kjøfte ælt mulig, mye vart årne hime med det vi hadde å hjelpe oss med.

Vi gikk støtt, hen vi nå skulle og hekken vi nå skulle tel. Så vi sleit fært på skoa. Når suern løsne på skoa og støvla, tok n'pappa fram lesten og halsula beintøyet. Han brukte sul og bekkatråd og sydde fast suern. Inni bottomfara hadde vi krullsul.

Varè vart og tørt i været om sammar'n kunne vi gå bar-beint. Det var godt å gå i graset, men itte i skauen. Der måtte'n passe seg for ormen au. Men det var godt å luften teene. Je kommer i hau ei ramse frå je var lita som handle om dom: «Lilleto, tottil, tillarot, mangelfru og store Klubbehesten». Je har hørt jiti fleire varianter ta denna, men det var sånn a'mamma sa det tel oss.

Det er sekkert itte ælle som begriper alle uttrykka vi hadde i Vikjærkroken – itte ælle blakerværingar en gong! Vi kælte det «Feitbygda» ne' på Blaker, dessa neri der prate «finere» enn oss. Det vart nok prate finere i stasjonsbya enn på sånne steller som der vi bodde. Vi bodde avsies vi, borti avhøla.

Det var forskjell på håssen følk prate bare du kom over bygdegrensa tel Ørskau, det var itte langt unna oss. Øsjøring-er brukte litt andre ord enn vi gjorde.

Je syns sjøl je prater likens i dag som da je vaks opp, men det er nok mye je itte huser. Detta var håer'n pitle meg itte så lett, nei! Åkke som er, så har je da fått med no' ta det vi sa og som je har hørt sagt jønnoom tiene.

Ælt har je tii frå det jeg huser i mitt eie hue, je har itte støli no'! Men nå trur je itte hempa tåler meir sitting ved PC'n, så det får væra bra med dettane.

En vellykket temakveld i vinter på Bestefarhuset på Blaker og flere innsendte bidrag viser at bygdedialekten fremdeles er i live, i hvert fall hos dem som har levd en stund.

Her har Astrid Husmo (75) brukt dialekten når hun forteller om barndomsminner, og vi håper at leserne forstår det meste ut fra sammenhengen. Å skrive lydrett er vanskelig uten å bruke lydskrift, men vi har prøvd! Helt lydrett blir det ikke, og vi har tatt noen valg for lesbarhetens skyld. E.eks. blir diftongen «au» uttalt «æv» her på nedre Romerike. Vi valgte likevel å skrive «au».

For ordens skyld: Navnet «Vikjærkroken» ble brukt om et område øst i Blaker. Den gang som nå tilhørte det Fjuk skolekrets.

Anne-Marie Lund

ORDFORKLARINGER

Sti opp – stått opp
Dri på seg- dratt på seg
Vart -varmt
Kakuskiver – brødskiver
Skauleis – gjennom skogen
Himante – hjemmefra
Aven og te' – av og til
Mjøger – skjelven, svak
Vekja etter – se etter, leite
Fæl – far, spor
Lye – lyttet
Talatrusten- måltrosten
Ninile – linerle
Sulu – svale
Sjura – skjæra
Gussgul – gulspurv
Hengetite- granmeis
Tiurkløkke – rødstrupe
Vasspip – svartspett
Pæddsø – froske-egg
Pæddlopp – frosk
Ma'sekk – matpakke, niste
Duppe – saus (Her:Jevning av fleskefett og mjøl, spedd med mjølk)
Høltom – sulten
Setta se' dau – få noe i vangen
Håsdan, håssen – hvordan
Fetthøl – smultringer
Å ta te' se' att – å forsyne seg flere ganger
Å tulle – å trille
Jønn – jern
Tel håndas – til hverdags
Tesmers – til og med
Tok tur – tok ut
Sålessa – slik (således)
Trælsomt – slitsomt
Vykoa – uka
Dei daa – de dagene
Å hjelpe (hjelper-hjorte-har hjørt) - hjelpe
Hån – graset som kommer igjen etter slåttonna
Smeka jån – slipe ljåen
Møkkstokk- meldestokk
Trevali – vanskelig
Åskjerringer – tåkedotter
Tyu – ikke frosset til enda
Bolung – plankebit
Veakåsten – vedstabelen
En eine – en ende
Fortærte – fortalte
Kjøfte – kjøpte
Hen- hvor
Hekken – hvem
Suern – sålen
Bottomfara – støvlene
Hørt jiti – hørt om
Et stelle – et sted
Øsjøring –person fra Aurskog

Årsmøtet 2018

Blaker og Sørums Historielag avviklet årsmøtet 2018 på Frogner kultursenter den 14. mars. Møtet startet med kåseriet "Frogner – bygda folk kjører gjennom" av og ved Asbjørn Lange-land. Deretter var det bespising før årsmøteforhandlingene tok til. Det var 25 personer til stede hvorav 24 med stemmerett.

Årsmøtet ble ledet av nestleder Elin Mørk, og ble greit gjennomført uten noen form for dramatik. Alle saker ble vedtatt ved akklamasjon og leder, styremedlemmer på valg, varamedlemmer og revisor, hadde alle sagt seg villige til å ta gjenvalg.

Revidert regnskap viste et overskudd på kr. 66.500. Arbeidsplanen for 2018/2019 fikk to nye punkter i tillegg til styrets fremlagte forslag, og er gjengitt på side 17. Etter

forslag fra styret, ble det innført en ordning med meget rimelig medlemskap for barn og unge, kr. 100,- pr. år tom fylte 25 år. Kontingenten for øvrige medlemmer ble stående uendret og er på kr. 300,- pr. år også i 2019.

Styret har altså samme sammensetning som i forrige periode, og består av disse 8 personene:

Kåre A Bøhler, leder, Elin Mørk, Louise Nordli Fjelland (ikke på valg), Kjell Kurland (ikke på valg) og Dagfinn Eriksen Arteig, (ikke på valg).

Vara (som innkalles til alle møter) er:

Steinar Dalbakk, Odd Roar Stenby og Dag Winding-Sørensen. Telefonnummer og e-post finnes på vår hjemmeside.

For fullstendig møtereferat vises til hjemmesiden vår. Der finnes også alle sakspapirene til årsmøtet 2018.

Nyhet: Ungdomsmedlemskap i Blaker og Sørums Historielag

Etter forslag fra styret, vedtok årsmøtet 2018 å etablere en ordning med ungdomsmedlemskap. Kontingenten ble satt til kr. 100,- pr. år for barn og unge opp til fylte 25 år.

Vi nærmer oss kommunesammenslåing, og historielagene blir viktige for alle som ønsker å ta vare på den lokale kulturarven. Blaker og Sørums Historielag tar denne oppgaven på alvor. Medlemskap i historielaget gir kunnskap om fortida, gir den oppvoksende slekt mulighet til å slå rot i bygdene og til å bli glad i hjemstedet sitt.

Våre medlemmer får årlig 4 nummer av medlemsbladet Sørums-Speilet og i tillegg 4 nummer av Romerike Historielags medlemsblad Skytilen.

Gi den oppvoksende slekt en flott gave gjennom et gave-medlemskap eller inspirer ungdommer til å tegne medlemskap selv. Innmeldingsskjema finnes på vår hjemmeside. Dere kan også ta kontakt med leder Kåre Bøhler, tlf. 938 76 365.

Når dette skrives, har vi alt 7 nye medlemskap av denne typen på plass, og medlemskap som tegnes nå, gjelder for resten av 2018 og hele 2019.

Velkommen til nye medlemmer!

TAKK TIL VÅRE SPONSORER

Arbeidsplanen for Blaker og Sørum Historielag 2018-2019

Vedtatt av årsmøtet 2018

For å ivareta lagets formål, foreslår styret denne arbeidsplanen for tiden mars 2018 til februar 2019.

1. Sikre lokalhistorisk kunnskap ved intervjuer, presentasjoner, turer i og utenfor bygda og temamøter.
2. Orienterer om faglige spørsmål og arbeidet i historielaget gjennom utgivelse av medlemsbladet Sørum-Speilet og løpende oppdatering av Hjemmesiden og Facebooksiden vår.
3. Følge med i forvaltningsprosesser i kommunen og fylket for å sikre vern av historiske verdier.
4. Bistå med bygdebokarbeidet - bind 6 og 7, og følge opp salget av Sørum bygdebok og egenproduserte bøker.
5. Fortsette restaureringen av Slora Mølle. Oppruste bygningsmassen, møllemaskiner og andre tekniske installasjoner. Støtte opp om arrangementer og tiltak for barn og for familier i regi av Slora Møllens Venner.
6. Kvalitetssikre arbeidet med Vølneberg gamle skole slik at vi får beholde "Olavsrosa". Fortsette restaurering og utvikle driften av den gamle skolen og redskapssamlingen. Holde gammeldags skole for Sørum-skolens 4de klassinger og fortsette tradisjonen med et Olsok arrangement.
7. Støtte opp om slektshistorisk arbeid gjennom kursvirksomhet, møter og svar på henvendelser fra enkeltpersoner.
8. Fortsette det gode samarbeidet med mange organisasjoner, både i og utenfor bygda.
9. Arrangere Medlemssamlinger.
10. Styret skal jobbe for å finne egnede lokaler til arkiver før kommunesammenslåing
11. Styret skal vurdere om det er behov for endringer/presiseringer i vedtektene for Blaker og Sørum Historielag når Sørum kommune går inn i den nye storkommunen Lillestrøm. Det tas også kontakt med de øvrige historielagene i storkommunens virkeområde om samarbeid når det måtte være hensiktsmessig. Rapport fremlegges til behandling på årsmøtet 2019.

Oppgavene er mange og arbeidskrevende. Gjennomføringen av arbeidsplanen forutsetter at medlemmene fortsatt bidrar med mye og godt dugnadsarbeid. Arbeidet må gjøres innenfor de økonomiske og personmessige ressursene som man har til rådighet og styret må arbeide for å skaffe fonds- og legatfinansiering av de større prosjektene.

§2. Formål Blaker og Sørum Historielag har som formål å fremme kjennskap til og interesse for historiske verdier og kulturminner i vårt virkeområde, informere om tidlige tiders liv og virke samt arbeide for å bevare våre kulturminner.

Har du glemt å betale kontingenten?

Har du glemt å betale medlemskontingenten? I løpet av sommeren sender vi ut purringer til de medlemmene som i henhold til vårt regnskap, ikke har betalt kontingenten til Blaker og Sørum Historielag for 2018. Hvis du har glemt oss, så setter vi pris på at du betaler nå. Da slipper du ergrelsen ved å få purring, og vi sparer arbeid og utgifter.

Hvis du har forlagt giroen med KID nummer, kan du betale på nettbank eller på en blank giro til konto 1321.08.05189 Blaker og Sørum Historielag og oppgi ditt navn og adresse. Kontingenten er kr. 300,- pr. år. Hvis du av en eller annen grunn ikke skulle ønske å opprettholde medlemskapet, er det fint om du melder fra til kasserer Kjell Kurland, tlf. 95478146 eller e-post: kjellkurland@yahoo.no

En overrasket Jørgen Kirsebom mottok hederstegn

Tom Halvorsen gratulerer Jørgen Kirsebom med Romerike historielags hederstegn.
Foto Ketil Martinsen.

De siste seks årene har Kirsebom vært pådriver for å arrangere konserter på Blaker Skanse. Foto: Ketil Martinsen.

Rånåsfoss bru fremstår idag som et smykke i landskapet. Foto: Jørgen Kirsebom.

Kirseboms engasjement i Sørums begynte med Nordli. Foto: Trond Rødsmoen/FMF

Ved åpningen av festivalen Trallaus på Blaker Skanse den 28. juni, ble en intetanende Jørgen Kirsebom bedt om å avse litt tid til Romerike historielags leder, Tom Halvorsen. Etter forslag fra styret i Blaker og Sørums Historielag, ble han der og da tildelt Romerike Historielags Hederstegn.

Jørgen Kirsebom har vokst opp i Sørums, men bodde i utlandet i en årrekke. Han og familien kom hjem akkurat tidsnok til at han fikk kastet seg inn i kampen for å redde den gamle bygningen på Nordli.

Han engasjerte seg også meget raskt i kommunens kulturliv og kulturminner på bredt plan og etablerte nettsiden "Opplev Sørums" som er til stor glede både for befolkningen, en rekke organisasjoner og mange tilreisende.

At Rånåsfossbrua ikke ble revet, men nå står som et smykke i landskapet har han mye av æren for, og han har lagt ned

utallige timer for å sikre at Blaker Skanse ikke ble solgt til private, men nå er kommunens eiendom.

Jørgen har stått bak en rekke konserter på Skansen, til glede for mange ulike aldre og musikkinteresserte.

Historielaget har veldig stor glede av Jørgen Kirseboms kunnskaper og engasjement. Han har fra våren 2015 hatt ansvaret for den grafiske designen av vårt medlemsblad "Sørums-Speilet" og som fotograf har han i den forbindelse bidratt med en rekke flotte bilder som forteller om kommunens kulturminner og våre bygders historie.

“Medlemskveld 17. august 2018

Blaker og Sørums Historielag, innbyr sine medlemmer og andre til en mimrekveld om hvordan det var å vokse opp i Midtbygda i 40-50-60-70 åra. Dette foregår på Meirigården i Lørenfallet. Ta med historier som vi kan dele, dette blir en uformell sammenkomst som vi gleder oss til. Vi viser en liten film om en begivenhet i Bygda i slutten av 70-åra. Vi begynner kl. 19.00, men oppfordrer de som kan tenke seg å komme til å møte før og ta dagens middag på kroa. Det koster ikke noe å delta, men hver og en kjøper det de ønsker i disken på kroa. Åpent for alle. Spørsmål kan rette til leder Kåre A. Bøhler, tlf. 93876365.”

Sørum Bygdekvinnelag og Blaker og Sørum Historielag inviterer til Olsok-feiring i vakre omgivelser på

Foto: Jørgen Kirsebom

VØLNEBERG GAMLE SKOLE
Søndag 29. juli 2018 kl. 18.00
Egnervegen 407, 1923 Sørum
Ta gjerne med noe å sitte på.

SALG AV:
Rømmegrøt
Kaker
Kaffe, te
Det blir loddsalg, så ta med loddpenger
og vinnerlykke!

PROGRAM:

Gunnar Gravdal Nerhus foredrar om Olav den Hellige.
Underholdning ved Lavvogutta

Historielaget på jakt etter stabbur

Blaker og Sørum Historielag er på jakt etter et stabbur eller ei bu som vil kunne passe på Vølneberg. Bygget bør ikke være for stort, og betingelsen er at det skal være fra bygda vår. Er det noen som vet om noe som kan passe? Ta kontakt med Vølnebergkomiteen ved Bjørn Tveit, eller med Historielaget ved leder Kåre A. Bøhler, telefon 938 76 365.

Aktuelle arrangementer utover året

- 29. juli: Olsok på Vølneberg. Samarbeid med Bygdekvinnelaget.
- 17. august: Medlemskveld (åpen for alle) om oppvekst på Lørenfallet, Meierigården
- 30. august: Rusletur – Mork, Borgmundåsen bygdeborg, fra Sollia med kjentmann Dag Kjensjord. Frammøte ved Blatt/Nordsjø kl 17:45 og Sollia kl.18 for de som er kjent i Blaker.
- 15.-16. september: Kulturdager Blaker Skanse
- 13. september: Rusletur – Klebersteinsbrudd på Roven. Kjentmann Harald Aak. Frammøte 17:45 foran Bankgården på Sørumsand og kl. 18 på Roven. Muliget for å se på helleristninger på Bingsfoss
- 14. september: Overrekkelse av Norsk Kulturarvs kvalitetsmerke, Olavsrosa, på Slora Mølle
- 11.-14. oktober: Høstdrøper
- 1.-2. desember: Julemesse Blaker Skanse
- 8.-9. desember: Julemesse Valstad Café
- 9. desember: Julemesse Vølneberg

RETURADRESSE:
BLAKER OG SØRUM
HISTORIELAG
AASGAARDVEGEN 230
1923 SØRUM

ISSN 1894-8154

S.Hans-aften var det hundre år siden Frogner kirke brandt etter lynnedslag. Bildet er fra 1927 da Frogner gamle kirke fortsatt var en ruin. Foto: A. B. Wilse, eier Norsk Folkemuseum